

Fauske kommune

ÅRSMELDING 2017

Innhold

1	Rådmannens årsberetning	4
1.1	Økonomi	4
1.2	Nærmere om driftsregnskapet	5
1.3	Nærmere om avvik mellom budsjett og regnskap	9
1.3.1	Lønn	9
1.3.2	Sosiale utgifter.....	11
1.3.3	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon*	11
1.3.4	Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon.....	12
1.3.5	Skatt og rammetilskudd.....	12
1.3.6	Finansinntekter/finansutgifter	13
1.3.7	Interne finansieringstransaksjoner.....	13
1.4	Investeringsregnskapet	14
1.5	Nøkkeltall/analyse	14
1.5.1	Netto driftsresultat/resultatgrad.....	14
1.5.2	Likviditet	15
1.5.3	Lånegjeld.....	17
1.5.4	Egenkapital – fondsbeholdning.....	17
1.5.5	Finansielle plasseringer	18
1.6	Foreløpig KOSTRA-statistikk.....	20
1.7	Personal	21
1.7.1	Etikk	21
1.7.2	Likestilling	22
1.7.3	Sykefravær	22
1.8	Internkontrolltiltak for å sikre betryggende kontroll	23
2	Resultatvurdering samhandlingsområder	25
2.1	Oppvekst og kultur	25
2.1.1	Skole.....	26
2.1.2	Barnehage.....	26
2.1.3	Barne- og familieenheten	27
2.1.4	Kultur	28
2.2	Helse og omsorg	28
2.2.1	Samhandling.....	29
2.2.2	Helse og omsorg felles	29
2.2.3	Institusjon	29
2.2.4	Hjemmetjenesten.....	30
2.2.5	Helse.....	31
2.2.6	NAV	31

2.3	Eiendom, plan og samfunnsutvikling	32
2.3.1	Fauske kommunale eiendommer	33
2.3.2	Plan og utvikling	33
2.3.3	Vei og gatelys	34
2.4	Øvrige områder	34
2.4.1	Politikk	34
2.4.2	Rådmannens stab	34

1 Rådmannens årsberetning

1.1 Økonomi

Etter forskrift om årsregnskap og årsberetning og kommunal regnskapsstandard skal rådmannen redegjøre for økonomisk stilling og avvik mellom revidert budsjett og regnskapet.

Denne framstillingen forutsettes å være dekkende for formelle krav til årsberetningen, mens utfyllende tjenesteinformasjon er tatt inn i kapittel 2 resultatenheterens årsmelding.

Regnskapet for 2017 er avlagt med et regnskapsmessig merforbruk på 1,99 mill. kr, og et negativt netto driftsresultat på 17,8 mill. kr. Differansen mellom de to tallene skyldes at det er brukt egenkapital for å redusere merforbruket mest mulig. Samtidig betyr dette at Fauske kommune nå har tømt disposisjonsfondet, og dermed er det ingen muligheter til å regulere inn dekning for merutgifter underveis i regnskapet for 2018.

Årets resultat er svakt og viser en drift i sterk ubalanse. Etter rådmannens oppfatning er årsaken til resultatet sammensatt, men i stor grad en konsekvens av en utvikling med reduserte kraftinntekter kombinert med betydelig økning i finansutgiftene.

Tabellen nedenfor er interessant fordi den viser forholdet mellom kommunens kraftinntekter og finansutgifter de siste 6 årene. Her ligger slik rådmannen ser det, en vesentlig forklaringsvariabel til de driftsutfordringer Fauske kommune nå står overfor.

Kraftinntektene er som kjent ekstra inntekter utover inntekter som skatt og rammetilskudd. De fleste kommunene i Norge har ikke disse inntektene.

Tabell 1 – Forholdet mellom kraftinntekter og finansutgifter 2012-2017 (tall i hele tusen)

	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap
	2017	2016	2015	2014	2013	2012
KONSEJONSKRAFT NETTO	-11 884	-5 573	-12 277	-15 423	-11 650	-22 368
EIENDOMSSKATT FRA KRAFTPRODUKSJON	-19 658	-23 150	-23 575	-23 900	-22 873	-20 170
AKSJEUTBYTTE FRA KRAFTSELSKAP	-6 456	-9 039	-7 163	-8 743	-12 564	-10 511
KVOTEKRAFT NETTO	-4 522	-4 522	-4 522	-4 522	-4 522	-4 522
NETTO INNTEKT KRAFT	-42 520	-42 284	-47 537	-52 588	-51 609	-57 571
RENTEUTGIFTER	20 032	19 550	15 944	15 404	14 651	14 514
AVDRAGSUTGIFTER	32 996	24 199	22 409	23 423	21 322	19 178
SUM FINANSUTGIFTER	53 028	43 749	38 353	38 827	35 973	33 692
DIFFERANSE FINANSUTGIFTER KRAFTINNTEKTER	10 508	1 465	-9 184	-13 761	-15 636	-23 879

I 2012 var kraftinntektene 23,9 mill. kr høyere enn finansutgiftene, og i 2016 var finansutgiftene for første gang større enn kraftinntektene. I 2017 er finansutgiftene 10,5 mill. kr høyere enn inntektene fra kraft. Dette betyr i praksis at mens en i 2012 hadde nesten 24 mill. kr ekstra «kjøpekraft» til å finansiere øvrig drift etter at utgifter til renter og avdrag var

dekket, var situasjonen i 2017 at kraftinntektene var 10,5 mill. kr lavere enn utgiftene til renter og avdrag.

Mellom 2015 og 2017 er det altså 19,7 mill. kr i forskjell. Selv om økning i eiendomsskatt på øvrig eiendom fra og med 2015 har kompensert for noe av dette gapet, er det en viktig årsak til at Fauske kommunes økonomi nå er kritisk svak.

Selv i årene der kraftinntektene bidro til å finansiere øvrig drift har driftsnivået vært for høyt. I stedet for å redusere nivået av tjenester har man balansert budsjettene med generelle «ostehøvel»-kutt i utgiftene og økte anslag på rammetilskudd og skatteinntekter.

Etter rådmannens oppfatning har vi passert et punkt der dette ikke er forsvarlig eller vil fungere. Myndighetenes krav til de tjenester kommunen skal levere presser i tillegg utgiftene oppover fra år til år.

Rådmannen har stadfestet dette gjentatte ganger både i årsmeldinger og tertialmeldinger. Det er advart om at driftsnivået ikke står i forhold til inntektsgrunnlaget. Reelt netto driftsresultat har med få unntak vært negativt de siste 10 årene.

Ut fra rådmannens vurdering er Fauske kommune nå i en situasjon der vesentlig reduksjon av driftsnivået er påkrevd. Det er kritisk at dette skjer gjennom reduksjon av vår tjenestestruktur, hvis ikke vil kommunen i de neste årene havne i en situasjon med store akkumulerte underskudd, som det vil bli svært krevende å komme ut av.

1.2 Nærmere om driftsregnskapet

Tabell 2 – Resultat 2017 Resultatområder (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Politisk	8 996	10 038	10 042	-1 041	-1 046
Administrasjon	28 445	28 751	30 454	-306	-2 009
Eiendom, plan og samfunnsutvikling	51 400	52 960	51 669	-1 560	-269
Oppvekst og kultur	222 655	221 844	221 212	811	1 443
Helse og omsorg	245 109	236 962	231 727	8 148	13 382
Sum	556 605	550 555	545 103	6 051	11 502

Tabell 3 – Resultat 2017 Driften av enhetene (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Politikk	8 996	10 038	10 042	-1 041	-1 046
Rådmann stab	28 445	28 751	30 454	-306	-2 009
Samhandling	768	485	485	283	283
Vei og gateløys	8 118	8 734	8 017	-616	101
Fauske kommunale eiendommer	37 197	37 001	36 151	196	1 046
Plan og utvikling	6 085	7 225	7 501	-1 140	-1 416
Skole	126 043	123 616	120 111	2 427	5 932
Barnehage	59 326	60 605	61 306	-1 279	-1 979
Barn og familie	19 843	20 111	21 854	-268	-2 011
Kultur	16 153	16 505	16 896	-352	-743
Oppvekst og kultur Felles	1 289	1 008	1 046	282	244
Helse og omsorg felles	8 264	12 860	8 690	-4 596	-426
Institusjon	82 063	77 768	80 791	4 294	1 272
Hjemmetjenesten	89 312	84 735	81 813	4 577	7 499
Fauske storkjøkken	3 232	2 793	2 908	439	324
Helse	38 298	36 705	38 042	1 593	256
Nav	23 172	21 615	18 998	1 557	4 174
Sum	556 605	550 555	545 103	6 051	11 502

Tallene viser stort merforbruk på flere enheter og et vesentlig svakere resultat enn for 2016.

Det er flere årsaker til dette:

- I 2016 var det på grunn av et rimeligere lønnsoppgjør enn beregnet, en betydelig besparelse på fast lønn i forhold til opprinnelig budsjett.
- Fortsatt vekst i vikarutgifter/bruk av vikarbyrå.
- I 2017 økte utgiftene til sosialstønning med 5,1 mill. kr i forhold til 2016. Dette var utgifter utover vedtatt budsjett.
- I 2017 økte utgiftene til introduksjonsordningen for bosatte flyktninger med 4,7 mill. kr sammenlignet med 2016.
- I 2016 fikk kommunen utbetalt 9,8 mill. kr fra UDI i forbindelse med mottak av flyktninger. I forhold til utgiftene ga dette en netto inntekt på 3,4 mill. kr. I 2017 var det i budsjettet beregnet en inntekt på 7,8 mill. kr. Så ble det bråstopp i flyktningstrømmen som førte til nedleggelse av mottakene i kommunen. Inntektene

ble redusert til 0,5 mill. kr samtidig som det påløp utgifter, noe som ga et merforbruk på området.

- I 2016 ble det utbetalt ca. 4 mill. kr mindre til private barnehager på grunn av lavere søkertall enn beregnet i budsjett.
- I 2016 var institusjon og hjemmetjenester i balanse i forhold til det opprinnelig vedtatte budsjettet. I 2017 ble det et merforbruk på ca. 8 mill. kr.
- Selv om inntektene i 2017 var høyere enn budsjettet, var dette på langt nær tilstrekkelig til å dekke økte utgifter.

Tabell 4 – Avvik regnskap – Budsjett fordelt på regnskapsgrupper (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Fast lønn	360 848	357 091	350 565	3 757	10 282
Overtid	5 958	2 209	1 429	3 749	4 529
Vikarutgifter inkl. eksterne vikartjenester	57 096	50 700	31 957	6 396	25 139
Annen lønn	33 460	32 316	28 916	1 144	4 544
Sosiale utgifter	78 316	76 409	72 500	1 907	5 816
Kjøp som inngår i kom. tjenesteproduksjon	119 868	105 524	88 935	14 344	30 933
Kjøp som erstatter kom. tjenesteproduksjon	86 602	87 643	110 656	-1 042	-24 054
Overføringsutgifter	54 524	48 798	43 191	5 726	11 333
Kjøp av konsesjonskraft	12 803	12 216	12 216	587	587
Skatt på kvotekraft	1 508	1 680	1 680	-173	-173
Rente og finansutgifter	54 149	54 745	57 570	-596	-3 421
Sum utgifter	865 132	829 333	799 617	35 799	65 515
Refusjoner syke- og fødselspenger	-21 564	-18 999	-14 999	-2 565	-6 565
Brukerbetalinger, salg og leieinntekter	-93 655	-89 530	-87 296	-4 126	-6 359
Overføringsinntekter eks syke- og fødselsp.	-65 674	-61 944	-55 087	-3 729	-10 587
Statstilskudd, tilskudd kommuner og private	-50 678	-46 644	-42 344	-4 034	-8 334
Rammetilskudd	-284 331	-277 231	-277 231	-7 100	-7 100
Skatt på inntekt og formue	-242 290	-239 596	-236 596	-2 693	-5 693
Eiendomsskatt	-45 946	-45 750	-45 750	-196	-196
Salg av konsesjonskraft	-24 687	-24 650	-24 650	-37	-37
Salg av kvotekraft	-6 030	-6 000	-6 000	-30	-30
Aksjeutbytte	-6 456	-6 500	-8 000	44	1 544
Rente og finansinntekter	-6 047	-3 275	-3 275	-2 772	-2 772
Sum inntekter	-847 358	-820 120	-801 229	-27 238	-46 129

Tabell 5 – Avvik regnskap – Interne finansieringstransaksjoner (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Avsetninger til fond	7 096	5 080	750	2 016	6 346
Overføring til investeringsregnskapet	0	3 226	2 400	-3 226	-2 400
Bruk av fond	-24 871	-16 770	-1 538	-8 101	-23 333
Netto interne finansieringstransaksjoner	-17 774	-8 463	1 612	-9 311	-19 386

Store avvik i forhold til opprinnelig budsjett på kontogruppene fast lønn, kjøp av varer og tjenester skyldes innlemming av Fauske Eiendom KF i kommunens regnskap fra 01.06.2017.

Tabell 6 – Resultat 2017 Fellesområder (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Budsjett 2017	Avvik reg. budsj. 2017	Avvik budsj. 2017
Fast lønn	6 708	5 737	5 905	971	803
Overtid	710	141	141	569	569
Annen lønn	64	26	26	37	37
Sosiale utgifter	2 291	-5 953	-12 870	8 245	15 162
Kjøp som inngår i kom. tjenesteprod.	11 550	8 338	8 338	3 213	3 213
Kjøp som erstatter kom. tjenesteprod.	9 921	10 374	10 374	-454	-454
Overføringsutgifter	15 214	14 730	14 730	485	485
Kjøp av konsesjonskraft	12 803	12 216	12 216	587	587
Sum utgifter	157 822	146 488	137 408	11 335	20 415
Refusjoner syke- og fødselspenger	-535	-847	-47	312	-488
Brukerbetalinger, salg og leieinntekter	-33 090	-33 816	-33 816	726	726
Overføringsinntekter eks syke- og fødselsp.	-835	-14	-14	-821	-821
Statstilskudd, tilskudd kommuner og private	-8 008	-9 465	-9 465	1 457	1 457
Rammetilskudd	-284 331	-277 231	-277 231	-7 100	-7 100
Skatt på inntekt og formue	-242 290	-239 596	-236 596	-2 693	-5 693
Eiendomsskatt	-45 946	-45 750	-45 750	-196	-196
Salg av konsesjonskraft	-24 687	-24 650	-24 650	-37	-37
Salg av kvotekraft	-6 030	-6 000	-6 000	-30	-30
Aksjeutbytte	-6 456	-6 500	-8 000	44	1 544
Rente og finansinntekter	-6 047	-3 275	-3 275	-2 772	-2 772
Bruk av fond	-17 799	-13 750	-1 519	-4 049	-16 280
Motpost avskrivninger	-38 375	-36 148	-36 148	-2 227	-2 227
Sum inntekter	-714 428	-697 043	-682 511	-17 385	-31 917
TOTALT	-556 605	-550 555	-545 103	-6 051	-11 502

Fellesområder består av diverse områder som ikke er naturlig å plassere under resultatene. Postene som inngår her er blant annet rammetilskudd, alle skatteinntekter, konsesjonskraft og kvotekraft, tilskudd til interkommunal virksomhet, selvkostområder og premieavvik på pensjon.

1.3 Nærmere om avvik mellom budsjett og regnskap

Fauske Eiendom KF (nå Fauske kommunale eiendommer) ble avviklet og innlemmet i kommunen fra og med 1. juni 2017. Dette gjør det utfordrende å sammenligne regnskap med opprinnelig budsjett, da utgifter til bygg/eiendom ble ført i én sum som husleie i kommunens regnskap, mens lønnsutgifter og øvrige utgifter framkom i egne budsjett/regnskap for det kommunale foretaket. Dette gir misvisende utslag særlig på fast lønn og kjøp av varer og tjenester I de tilfeller der avvikene har sin årsak i dette, er dette kommentert under de enkelte punkt.

1.3.1 Lønn

Tabell 7 – Fast lønn (tall i hele tusen)

Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
354 140	351 354	344 659	2 786	9 479

Tallene viser et merforbruk i forhold til regulert budsjett på 2,8 mill. kr. Det store avviket i forhold til opprinnelig budsjett skyldes at Fauske kommunale eiendommer ikke var en del av opprinnelig budsjett.

Tabell 8 – Fast lønn ekskl. Fauske kommunale eiendommer (tall i hele tusen)

Regnskap 2017	Regulert budsj.	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
342 555	338 874	344 659	3 681	-2 105

Tabell 8 viser avvik når Fauske kommunale eiendommer holdes utenfor. Da viser tallene et mindreforbruk i forhold til opprinnelig budsjett på 2,1 mill. kr og et merforbruk på 3,7 mill. kr i forhold til regulert budsjett. Budsjettet for fast lønn ble ut fra forventet forbruk regulert ned i forbindelse med økonomimelding 2/2017, mens vikarutgifter ble regulert opp tilsvarende.

Tabell 9 – Netto vikarutgifter og overtid (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Budsjett 2017	Avvik regnsk.-reg. budsj.	Avvik budsjett 2017
VIKARER	13 078	18 580	4 580	-5 502	8 498
VIKAR VED FØDSELSPERMISJON	4 576	3 866	2 966	710	1 610
VIKAR VED SYKDOM	12 713	11 333	10 386	1 380	2 327
VIKAR VED FERIE	6 709	7 357	7 211	-648	-502
EKSTRAHJELP	4 934	3 065	3 065	1 869	1 869
EKSTRAHJELP ALVORLIGE SYKE	419	428	428	-9	-9
OVERTID	5 958	2 209	1 429	3 749	4 529
KJØP AV EKSTERNE VIKARTJENESTER	14 648	6 002	3 252	8 646	11 396
REFUSJON SYKEPENGER	-16 887	-16 779	-12 779	-108	-4 108
REFUSJON FØDSELSPENGER	-4 677	-2 220	-2 220	-2 457	-2 457
Sum	41 471	33 841	18 318	7 630	23 153

Tabell 9 viser forbruk av vikarer, overtid samt refusjon syke- og fødselspenger for 2017. Tallene viser et merforbruk på 7,6 mill. kr i forhold til regulert budsjett, og 23,2 mill. kr i forhold til opprinnelig budsjett.

Tabell 10 – Netto vikarutgifter og overtid 2017 vs. 2016* (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Endring
VIKARER	13 066	10 607	2 459
VIKAR VED FØDSELSPERMISJON	4 576	2 983	1 592
VIKAR VED SYKDOM	12 174	14 043	-1 869
VIKAR VED FERIE	6 585	6 216	369
EKSTRAHJELP	4 540	5 455	-915
EKSTRAHJELP ALVORLIGE SYKE	419	313	106
OVERTID	5 917	5 190	727
KJØP AV EKSTERNE VIKARTJENESTER	14 648	11 604	3 044
REFUSJON SYKEPENGER	-15 688	-19 028	3 339
REFUSJON FØDSELSPENGER	-4 677	-3 423	-1 254
Sum Netto vikarutgifter inkl. overtid	41 558	33 960	7 598

*Beløpene for 2016 er justert for lønnsvekst 2017 (2,5 %), Fauske kommunale eiendommer er holdt utenfor da de ikke var en del av kommunen i 2016.

Tabell 9 viser at netto vikar- og overtidsutgifter har økt med 7,6 mill. kr fra 2016 til 2017. En økning i bruk av eksterne vikarer (vikarbyrå) samtidig som sykepengerefusjonene er redusert med 3,3 mill. kr i 2017 gir alene en negativ effekt på over 6 mill. kr sammenlignet med 2016.

1.3.2 Sosiale utgifter

Tabell 11 – Sosiale utgifter (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
PENSJONSUTGIFTER	52 973	58 967	62 716	-5 994	-9 743
PREMIEAVVIK PENSJON	-5 748	-14 286	-21 286	8 537	15 537
AMORTISERING AV PREMIEAVVIK	6 688	7 000	7 000	-312	-312
ARBEIDSGIVERAVGIFT	23 530	24 048	23 390	-518	140
Sum	77 443	75 729	71 820	1 714	5 623

Tabell 11 viser utgiftene til pensjon og arbeidsgiveravgift. Tallene viser et merforbruk på 1,7 mill. kr i forhold til regulert budsjett. I forhold til pensjonsutgifter følger vi prognoser fra KLP og Statens Pensjonskasse.

1.3.3 Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon*

Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon omfatter formelt også kjøp av eksterne vikartjenester. Da disse i praksis er knyttet til lønnsområdet og utfordringene knyttet til vikarbruk, er de i stedet tatt med som en del av netto vikarutgifter, jf. tabell 9.

Tabell 12 – Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon (ekskl. kjøp av eksterne vikartjenester) (tall i hele tusen)

Regnskap 2017	Reg. budsj. 2017	Budsjett 2017	Avvik regnsk.-reg. budsj.	Avvik budsjett 2017
119 868	105 524	88 935	14 344	30 933

Tabell 12 viser avvik slik de framkommer av regnskap. I opprinnelig budsjett var ikke Fauske kommunale eiendommer en del av kommunen.

Det vesentlige merforbruket gjelder vedlikehold/service 2,1 mill. kr (hovedsakelig selvkostområder), husleie 2,4 mill. kr, transport 1,1 mill. kr, avgifter 1,2 mill. kr, lisenser 1,1 mill. kr, kurs/opplæring 1,3 mill. kr, inventar/utstyr 1,1 mill. kr og matvarer 1,5 mill. kr.

Når det gjelder merforbruk husleie gjelder dette boligkontor og må sees i sammenheng med merinntekt på husleieinntekter.

1.3.4 Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon

Tabell 13 – Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon* (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
TIL STATEN/STALIGE INSTITUSJONER	3 822	2 207	2 207	1 615	1 615
TIL FYLKESKOMMUNEN/FYLKESKOMM. INSTIT.	1 306	1 172	1 172	133	133
TIL ANDRE KOMMUNER/INSTITUSJONER	5 733	6 091	6 091	-358	-358
TIL ANDRE/DRIFSAVTALER MED PRIVATE	49 118	49 962	49 962	-844	-844
KJØP FRA IKS (KOMM. SELV DELTAKER)	10 640	11 552	11 552	-912	-912
OVERFØRING TIL /KJØP FRA KOMMUNALT FORETAK	920	1 520	1 520	-600	-600
Sum	71 539	72 505	72 505	-966	-966

*Fauske kommunale eiendommer er holdt utenfor jf. pkt. 1.3

I forhold til budsjett er det en besparelse på ca. 1 mill. kr på disse postene.

1.3.5 Skatt og rammetilskudd

Tabell 14 – Skatt og rammetilskudd (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Budsjett 2017	Avvik regnsk-reg. budsj.	Avvik budsjett 2017
RAMMEOVERFØRING	-284 331	-277 231	-277 231	-7 100	-7 100
SKATT PÅ FORMUE OG INNTEKT	-242 290	-239 596	-236 596	-2 694	-5 694
Sum	-526 621	-516 827	-513 827	-9 794	-12 794

Fauske kommune bruker KS' prognosemodell til fastsettelse av budsjett for skatt og rammetilskudd. Som tallene viser ble endelige tall både for skatteinngang og inntektsutjevning betydelig høyere enn budsjettet. Inntektsutjevning inntektsføres som en del av rammetilskuddet. Fauske kommune har lavere skatteinngang enn landssnittet, og dette kompenseres delvis gjennom inntektsutjevningen.

1.3.6 Finansinntekter/finansutgifter

Tabell 15 – Oversikt finansinntekter/finansutgifter (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Budsjett 2017	Avvik regnsk-reg. budsj.	Avvik budsjett 2017
Rente og finansutgifter					
RENTEUTGIFTER	20 032	20 212	23 037	-181	-3 006
AVDRAGSUTGIFTER	32 996	33 788	33 788	-792	-792
Sum	53 028	54 000	56 825	-972	-3 797
	-	-	-	-	-
Rente og finansinntekter	-	-	-	-	-
RENTEINNEKTER	-1 786	-1 775	-1 775	-11	-11
KURSGEVINST FINANSIELLE PLASSERINGER	-4 260	-1 500	-1 500	-2 760	-2 760
Sum	-6 047	-3 275	-3 275	-2 772	-2 772

Rente- og avdragsutgifter viser 1 mill. kr lavere enn regulert budsjett. Dette skyldes lavere renter gjennom året enn beregnet, samt noe forskjøvet tidspunkt for låneopptak.

Når det gjelder finansinntekter ble disse 2,8 mill. kr høyere enn budsjettet. Dette skyldes høyere avkastning på aktiv forvaltning enn budsjettet.

1.3.7 Interne finansieringstransaksjoner

Tabell 16 – Oversikt interne finansieringstransaksjoner (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Avsetninger til fond	7 096	5 080	750	2 016	6 346
Overføring til investeringsregnskapet	0	3 226	2 400	-3 226	-2 400
Bruk av fond	-24 871	-16 770	-1 538	-8 101	-23 333
Netto interne finansieringstransaksjoner	-17 774	-8 463	1 612	-9 311	-19 386

Avvik avsetninger til fond skyldes at merinntekt fra aktiv forvaltning er avsatt til hjemfallsfondet, videre er budsjettet overføring til investeringsregnskapet strøket på grunn av negativt driftsresultat. Stort avvik når det gjelder inntektsføring av fond i forhold til opprinnelig budsjett har sin årsak i innregulering av disposisjonsfond for å dekke opp forventet merforbruk. Avvik i forhold til regulert budsjett skyldes større bruk av tidligere avsatte øremerkede tilskudd.

1.4 Investeringsregnskapet

De største investeringene i 2017 fremgår av tabell 17 nedenfor.

Tabell 17 – Større investeringsprosjekt 2017 (brutto utgift) (tall i hele tusen)

Prosjekt	Forbruk 2017	Budsjett 2017
Ny skole Valnesfjord	153 743	47 000
Ny skole Vestmyra	27 446	31 200
Fauske svømmehall	6 777	15 000
Fra leid til eid	7 719	13 000
Svømmebasseng Sulitjelma	11 550	7 850
Bygg/eiendom avsatt bevilgning	20 640	7 000

Det er bokført investeringer på til sammen 297 mill. kr inkl. mva. i 2017. Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse.

Fordeling på enkeltprosjekter fremgår av regnskapsskjema 2B i årsregnskapet.

1.5 Nøkkeltall/analyse

De mest sentrale indikatorene er:

- Netto driftsresultat/resultatgrad
- Likviditet
- Langsiktig gjeld
- Egenkapital

1.5.1 Netto driftsresultat/resultatgrad

Tabellen nedenfor viser utviklingen i netto resultatgrad de siste 4 årene.

Tabell 18 – Utvikling netto resultatgrad (tall i hele tusen)

	2017	2016	2015	2014
Sum driftsinntekter i regnskapet	828 036	796 972	754 492	716 682
Netto driftsresultat i regnskapet	-17 774	20 728	-7 704	-20 663
Netto resultatgrad	-2,15 %	2,60 %	-1,02 %	-2,88 %

Netto driftsresultat viser hva kommunen har igjen til avsetninger og investeringer, og er et mål på kommunens økonomiske handlefrihet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet mener netto driftsresultat som andel av sum driftsinntekter (netto resultatgrad) bør ligge på ca. 2 % for at økonomien kan betegnes som sunn.

1.5.2 Likviditet

Kommunens likviditet avgjør i hvilken utstrekning kommunen evner å dekke sine kortsiktige betalingsforpliktelser etter hvert som de forfaller, med andre ord om kommunen er i stand til å betale lønn til sine ansatte og betale regninger fra sine leverandører etter hvert som de forfaller.

Trekker vi kortsiktig gjeld fra omløpsmidlene framkommer det som kalles arbeidskapitalen. Denne viser hva kommunen sitter igjen med hvis alle disse postene gjøres om til kontanter.

Tabell 19 – Nøkkeltall likviditet (tall i hele tusen)

Arbeidskapitalen				
	2017	2016	2015	2014
Omløpsmidler	298 851	275 473	253 819	400 507
Kortsiktig gjeld	230 683	135 490	226 499	368 303
Arbeidskapital	68 168	139 983	27 320	32 202
Avtale kvotekraft	-12 060	-18 090	-24 120	-30 150
Premieavvik	42 989	44 829	47 341	56 129
Kortsiktig gjeld fratrukket Kvotekraft gjeld	218 623	117 400	202 379	220 399
Omløpsmidl. korrigeret for positivt premieavvik	255 862	230 644	206 478	344 378
Likviditetsgrad 1				
	2017	2016	2015	2014
Omløpsmidler/kortsiktig gjeld	1,17	1,96	1,02	1,56
Sum omløpsmidler	298 851	275 473	253 819	282 751
Fratrukket:				
Ubrukte lånemidler	22 502	84 206	1 983	176
Finansielle papirer	136 787	132 473	129 004	128 674
Balanseført premieavvik netto	43 172	45 215	45 738	56 317
Trekk kassekreditt	-96 109		-78 931	-117 756
Mest likvide omløpsmidler	281	13 579	-1 837	-20 172
Likviditetsgrad 2				
	2017	2016	2015	2014
Mest likvide omløpsmidler/korrigeret kortsiktig gjeld	0,00	0,12	-0,01	-0,09

Likviditetsgrad 1 viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld i %, og bør som tommelfingerregel være større enn 2. Tallet for Fauske kommune i 2017 er 1,17.

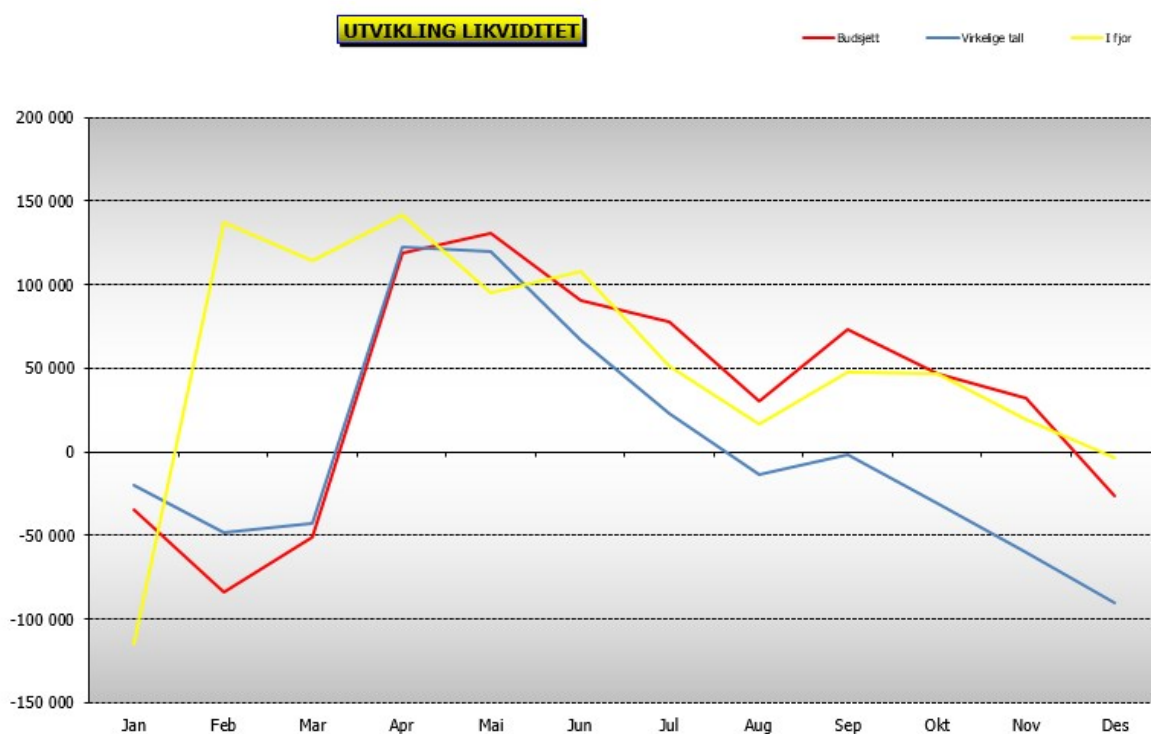
Arbeidskapital og likviditetsgrad 1 er interessant i forhold til å se trender over tid, men er altfor upresist fordi det inneholder beløp som ikke er likvide på kort sikt samt at de inneholder ubrukte lånemidler som er øremerket investeringer.

Likviditetsgrad 2 (driftslikviditetsandelen) tar hensyn til at ikke alle omløpsmidler er tilgjengelig til enhver tid. Det er derfor justert for kommunens finansplasseringer, ubrukte lånemidler, samt premieavvik (som ikke er reelle omløpsmidler). Dette nøkkeltallet bør som tommelfingerregel være større enn 1, og tabellen viser at likviditetsgrad 2 for 2017 er på 0,00.

Likviditetsgrad 2 er som nevnt innledningsvis det nøkkeltallet som gir best informasjon om likviditetssituasjonen på kort sikt.

Likviditetsgrad 1 og 2 viser kun et «øyeblikksbilde» av situasjonen per 31.12.2017. For å få et mer utdypende bilde av situasjonen, er det mer interessant å se på beholdningen på hovedfoliokonto (den konto som brukes til alle inn- og utbetalinger i kommunen).

Figur 1 – Utvikling likviditet 2017 virkelige tall mot likviditetsbudsjett

I den løpende drift er kommunen avhengig av å ha tilstrekkelig tilgjengelig likviditet til å betale lønn og andre løpende forpliktelser. Figuren viser at Fauske kommune i store deler av året er avhengig av betydelig kassekreditt for å dekke løpende forpliktelser. I forhold til budsjett viser de virkelige tallene en vesentlig lavere likviditet gjennom året. Dette skyldes to forhold. For det første var det større utbetalinger på investeringer enn forutsatt i budsjett. Det andre er at netto driftsresultat ble vesentlig svakere enn budsjettet. Pr. 31.12. 2017 var trekket på kassekreditten 96,1 mill. kr.

Som rådmannen har påpekt tidligere er Fauske kommunens grunnlikviditet meget svak. Svak likviditet er et klart tegn på en drift i ubalanse. Uten en betydelig reduksjon i driftsnivået vil situasjonen forverres fra år til år, og kommunen blir avhengig av velvilje fra bankforbindelse for å øke kassekreditten ytterligere fra dagens trekkgrænse som er på 140 mill. kr.

1.5.3 Lånegjeld

Tabell 20 nedenfor viser kommunens rente- og avdragsbelastning som andel av brutto driftsinntekter.

Tabell 20 – Andel renter og avdrag av brutto driftsinntekter (tall i hele tusen)

	2017	2016	2015	2014
Brutto driftsinntekter	828 036	796 972	754 492	716 682
Rente og avdragskostnad	54 148	45 067	40 382	40 339
Rente og avdragskostnads andel av brutto driftsinntekter	6,54 %	5,65 %	5,35 %	5,63 %

Tabellen viser at betydelig økning i lånegjeld medfører at en større del av driftsinntektene går med til å betjene gjeld, noe som igjen medfører mindre inntekter til å dekke ordinær drift i kommunen.

1.5.4 Egenkapital – fondsbeholdning

Tabell 21 – Oversikt fondsbeholdning (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Regnskap 2015	Regnskap 2014
Disposisjonsfond	0	-8 417	-4 694	-604
Ubundne investeringsfond	-6 932	-4 199	-3 681	-4 324
Sum frie egenkapitalfond	-6 932	-12 615	-8 375	-4 928
Bundne driftsfond	-25 435	-27 540	-30 073	-45 590
Bundne investeringsfond	-25 860	-21 019	-18 203	-11 318
Sum bundne egenkapitalfond	-51 295	-48 559	-48 276	-56 908
Totalt	-58 226	-61 175	-56 651	-61 836

1.5.4.1 Ubundne fondsmidler

Disposisjonsfond skal bestå av midler avsatt i drift og kan fritt disponeres både i drifts- og investeringsregnskapet. På grunn av betydelig merforbruk på drift i 2017 er hele beholdningen brukt per 31.12.2017. Dette medfører at for 2018 er det ingen mulighet til å regulere inn dekning av merforbruk i drift med disposisjonsfond.

Ubundne investeringsfond er fond som fritt kan benyttes til å dekke utgifter i investeringsregnskapet. Per 31.12.2017 er beholdningen 6,9 mill. kr.

1.5.4.2 Bundne fondsmidler

Bundne fondsmidler består av bundne driftsfond og bundne investeringsfond. Felles for disse er at de er bundet opp av eksterne aktører i form av tilskudd, øremerkede midler og gaver. Midlene kan ikke benyttes fritt av kommunen, men kun benyttes til de formål de er bestemt for. Per 31.12.2017 består bundne driftsfond av 25,4 mill. kr (herav hjemfallsfondet på 13,9

mill. kr og næringsfond på 2,3 mill. kr). Bundne investeringsfond utgjør 25,9 mill. kr og består i hovedsak av ekstraordinære nedbetalinger fra kunder på Husbankens formidlingslån.

1.5.5 Finansielle plasseringer

Fauske kommune har plassert midler fra tidligere hjemfallsutbetalinger i såkalt aktiv forvaltning i henholdsvis Pareto AS og Sparebank 1 Kapitalforvaltning AS.

Tabell 22 – Oversikt urealisert verdiendring aktiv forvaltning (tall i hele 1.000)

Plassering	31.12.2016	31.12.2017	Endring
Hjemfallsfond Plassering Pareto	29 366	30 995	1 629
Hjemfallsfond Plassering SB1 Forvaltning	27 122	29 753	2 631
Utvikling samlet portefølje	56 488	60 748	4 260

Generelt er kommunens plasseringer basert på en forsiktig risikoprofil i tråd med vedtatt finansreglement. Hovedvekt ligger på langsiktige norske obligasjoner med forventet god avkastning. Urealisert verdistigning i 2017 utgjør 4,26 mill. kr fordelt med 1,63 mill. kr på Pareto og 2,63 mill. kr på Sparebank 1 Kapitalforvaltning.

Her er det viktig å understreke at verdien på fondsplasseringene må sees i sammenheng med størrelsen på tilhørende avsetning under egenkapitalen (Hjemfallsfondet). Dette fondet har en saldo på 13,9 mill. kr, og er den disponible delen av plasseringen. Differansen skyldes at fondet er benyttet til å finansiere større investeringer de siste årene (tilskudd SKS Arena og kjøp av aksjer i Indre Salten Energi), uten at det er foretatt tilsvarende nedsalg av plasseringen i aktiv forvaltning.

Differansen mellom verdien av plasseringen på 60,7 mill. kr og egenkapitalfondet på 13,9 mill. kr er derfor «lån» av ordinære driftslikvider. Rådmannen vurderer fortløpende hvorvidt det skal foretas et delvis nedsalg slik at plasseringen blir i samsvar med reell størrelse på egenkapitalfondet. Slik utviklingen har vært det siste året er det vurdert som mest økonomisk lønnsomt å la pengene stå i aktiv forvaltning inntil videre.

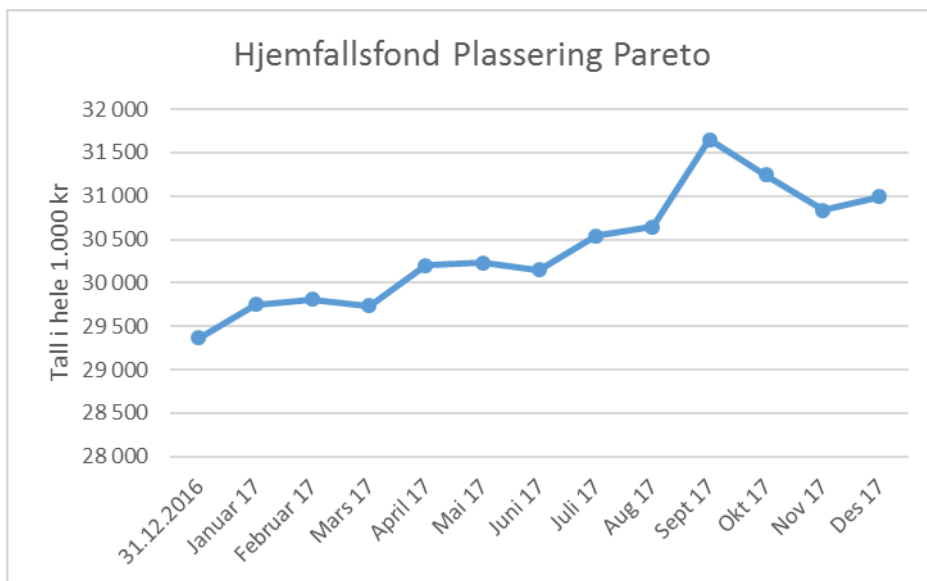
1.5.5.1 Pareto

Fauske kommunes portefølje i Pareto er i dag satt sammen av produktene Pareto Aksje Norge A og Pareto høyrente. Pareto Aksje Norge A er et aksjefond som investerer i et begrenset antall aksjer som velges ut fra de ledende selskapene på Oslo Børs. Fondet har normalt en annen forventet risiko/avkastningsprofil enn referanseindeksen. Investeringsfilosofien kan karakteriseres som forsiktig, langsiktig og lite transaksjonsorientert. En følger solide og godt drevne selskaper med et langsiktig potensial og investerer som regel i 20–30 av dem. Viktige utvalgsriterier er solid balanse, god historisk avkastning på egenkapital og rimelig prising.

Pareto høyrente er et fond som investerer i verdipapirer utstedt av finansinstitusjoner og industriforetak. Fondet kan plassere i ansvarlige lån. Disse kredittobligasjonene forventes å gi fondet en høyere avkastning enn tradisjonelle pengemarkedsplasseringer. Fondet vil i hovedsak investere i obligasjoner utstedt av norske selskaper. Den gjennomsnittlige durasjon

ligger mellom null og to år. Fondet vekter 100 prosent ved beregning av egenkapitalkrav for banker, pensjonskasser og forsikringselskap.

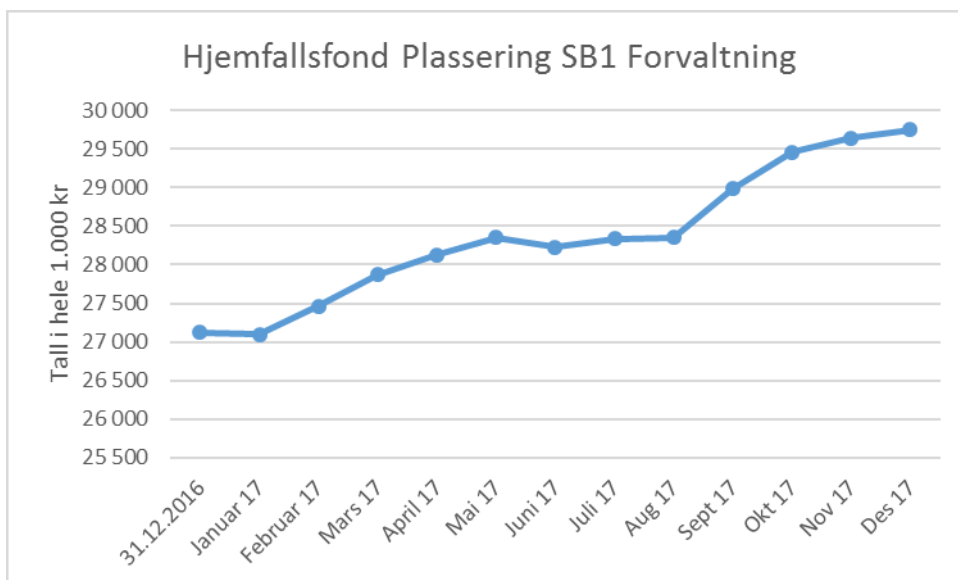
Figur 2 – Utvikling gjennom året Pareto

1.5.5.2 Sparebank 1 Kapitalforvaltning

Kommunens plasseringer i Sparebank 1 Kapitalforvaltning er satt sammen av forskjellige rente- og aksjeprodukter med vektning i tråd med vedtatt finansreglement.

Figur 3 – Utvikling gjennom året Sparebank 1 Kapitalforvaltning

1.6 Foreløpig KOSTRA-statistikk

Vi har valgt å ta med sentrale punkt fra siste Kommunebarometer som baserer seg på foreløpige KOSTRA-tall 2017. Plasseringene er foreløpig, ettersom en del data først blir endelig publisert i juni.

Hvis vi ser bort fra kommunenes ulike økonomiske utgangspunkt, kommer Fauske på en 395. plass. Nøkkeltallene er langt svakere enn økonomiske forutsetninger skulle tilsi. Endelig tabell blir offentliggjort 21 .juni. Fauske er inne på Topp 100-lista innen miljø og ressurser, vann, avløp og renovasjon og pleie og omsorg. Kommunen har sine svakeste plasseringer innen økonomi (416. plass), grunnskole (402. plass) og enhetskostnader (324. plass).

Grunnskolen

Avgangskarakterene på 10. trinn i Fauske har vært en del under middels de siste fire årene, målt mot resten av Skole-Norge. Resultatene i fjor var omtrent på samme nivå som snittet de siste fire årene. 37 prosent av elevene på 5. trinn de siste fire årene ligger på laveste mestringsnivå (av fem). Det er en høy andel. På ungdomsskolen er det mange lærere i matematikk, engelsk og norsk som ikke oppfyller nye krav til fordypning i fagene. Her har kommunen tilsynelatende en stor utfordring både med etterutdanning og rekruttering.

Pleie og omsorg

Relativt mange ansatte har fagutdanning i Fauske hvilket bør indikere høyere kvalitet enn i mange andre kommuner. Snittet for landet ligger på 74 prosent. Andelen er omtrent uendret det siste året. Målt mot hvor mange over 80 som faktisk bor på sykehjem, har kommunen en middels andel plasser avsatt til demente. Nasjonalt er anslaget at fire av fem gamle på sykehjem er demente. I Fauske er 53 prosent av plassene ment for demente. Kommunene skal gi et tilbud til funksjonshemmete også utenom arbeid og studier. I Fauske er det 64 prosent som har fått oppfylt sitt behov. Andelen er ganske høy målt mot resten av landet. Snittet i Kommune-Norge er 60 prosent. De beste ligger på 85 prosent.

Barnevern

Når vi korrigerer andelen av barn som er i barnevernet for behovet, er andelen i Fauske på 7,9 prosent. Snittet er 5 prosent. Andelen saker som tar mer enn 3 måneder å behandle er middels. Kommune-Norge har blitt bedre de siste årene, snittet er nå 87 prosent. Vi har ikke oppdaterte tall for hvor stor andel av barna i barnevernet som er plassert i fosterhjem eller institusjon. Snittet i Kommune-Norge er 27 prosent.

Barnehage

Bemanningen i barnehagene i Fauske er midt på treet. Som regel er bemanningen lavere jo større kommunen blir. Snittet er 6 barn per årsverk. 35 prosent av ansatte i kommunale barnehager har pedagogisk utdanning. Landsgjennomsnittet er på 36 prosent. Andelen menn som jobber i barnehagene i Fauske er godt under snittet. 68 prosent av barna med minoritetsbakgrunn går i barnehage, ifølge tallene. Snittet for landet er 77 prosent. Ulike telletidspunkt for barn i barnehage og antall minoritetsspråklige barn er en marginal feilkilde.

Helse

Legedekningen i Fauske er litt lavere enn i mediankommunen. Kommunestørrelse har stor betydning på dette punktet. Det er ledig plass på 20 prosent av fastlegelistene. Det er litt lav dekning av helsesøster målt mot antall småbarn i kommunen. Målt mot folketallet er det ikke mange kommuner som har færre ansatte enn Fauske som er registrert med videreutdanning innen psykisk helsearbeid.

Sosialtjeneste

Unge mottakere går litt kortere tid på sosialhjelp i Fauske enn i normalkommunen. I barometeret regnes kort stønadstid som bra. Det må være positivt at sosialhjelp er en midlertidig løsning på vei mot noe mer permanent. Blant de under 25 år, er andelen på sosialhjelp korrigert for behovet på 5,8 prosent, mens snittet i Kommune-Norge ligger på 3,7 prosent. Sosialstønad gis i over 10 måneder til 11 prosent av de som mottar støtte. Andelen er ikke spesielt høy, kommunen er på 103. plass på denne tabellen. Andelen mottakere som har sosialhjelp som hovedinntekt er litt over normalen. I barometeret er det positivt at få har sosialhjelp som hovedinntekt.

Økonomi

Knapt noen andre hadde et så dårlig korrigert netto driftsresultat i fjor. Fauske havner på 407. på denne tabellen for 2017, med et korrigert resultat på 1,7 prosent. Målt over de siste fire årene har driften akkurat gått i null. Over tid bør marginen bli bedre enn dette. Få andre har så høy gjeld som Fauske når vi måler mot brutto driftsinntekter. Snittet er på bare 45 prosent. Investeringsnivået har vært meget høyt i Fauske de fire siste årene. Få andre kommuner har investert så mye.

Kostnadsnivå

Netto utgifter til grunnskolen (korrigert for utgiftsbehovet) i Fauske er høye. Kommunen er på 375. plass på denne tabellen. Innen pleie og omsorg ligger kostnadene midt på treet. Barnehagekostnadene er litt under det som er normalnivået. Kostnadene innen barnevernet ligger nærmere de billigste enn de dyreste kommunene.

1.7 Personal

1.7.1 Etikk

Fauske kommune legger stor vekt på åpenhet, redelighet og ansvar i all sin virksomhet, både for folkevalgte og ansatte. Som forvaltere av samfunnets fellesmidler stilles det høye krav til den enkelte medarbeiders etiske holdninger i sin virksomhet for kommunen. Alle plikter å forholde seg lojal til de vedtak som er truffet. Åpenhet, redelighet og ansvar skal være grunnlaget for tillit mellom kolleger og i forholdet til innbyggere.

Gjennomgang av kommunens etiske retningslinjer

Kommunens etiske retningslinjer gjennomgås årlig i avdelingene.

Fokus (kommunens elektroniske arkiv- og saksbehandlingssystem)

Høsten 2016 oppgraderte kommunen arkiv- og saksbehandlingssystemet fra WebSak Basis til WebSak Fokus, et full-elektronisk arkivsystem. Fauske kommune ønsker en god og åpen dialog, ikke bare med sine ansatte, men også med sine innbyggere. Postlister er tilgjengelig på kommunens hjemmeside. Alle brukere av WebSak Fokus har hatt gjennomgang av offentlighetsloven og forvaltningsloven, samt at rutiner for gradering av innkommende og utgående post er gjennomgått.

Kommunens hjemmeside og Facebook

Det er viktig for Fauske kommune å få ut informasjon til så mange som mulig på kortest mulig tid. Til dette brukes kommunens hjemmeside og Facebook.

Intervju

I forbindelse med tilsetninger gjennomføres intervju med påfølgende referansesjekk. Under intervjuene er bl.a. etikk og lojalitet sentrale tema.

Medarbeidersamtale/daglig drift

Etiske holdninger og retningslinjer er tema i de årlige medarbeidersamtalene. Kommunen har for øvrig lav terskel for å ta opp hendelser med den enkelte ansatte dersom det er ønske om endret adferd. Dette gjøres der det anses nødvendig, og så raskt som mulig etter en eventuell hendelse

1.7.2 Likestilling

I tråd med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven gjennomføres det flere tiltak i Fauske kommune.

Ved tilsetninger oppfordres alle kandidater uansett kjønn til å søke ledige stillinger.

Kommunen har lik lønn for likt arbeid uansett kjønn. Gjennomsnittsinntekten er lavere for kvinner enn menn fordi det er flest kvinner i lavtlønnsyrkene. Utviklingen de siste årene er at denne differansen reduseres.

Det arbeides kontinuerlig i kommunen med å redusere antall små uønskede deltidsstillinger. Dette er et likestillingsfremmende tiltak, fordi det er i de kvinnedominerte yrker vi finner de aller fleste uønskede «småstillingene». Partssammensatt utvalg vedtok 20.9.2016 en anbefaling om at grunnbemanningen i pleie/omsorg økes gradvis over fire år til alle stillinger er minimum 80 %. Dette har kommunestyret fulgt opp i budsjettvedtaket for 2017.

Alder er ikke et diskvalifiserende kriterium ved ansettelser i Fauske kommune, en prøver alltid å ansette den søkeren som totalt sett har de beste kvalifikasjonene vurdert i forhold til saklige kriterier.

1.7.3 Sykefravær

Vi ser en positiv utvikling med tanke på det totale sykefraværet i Fauske kommune i 2017 sammenlignet med året før:

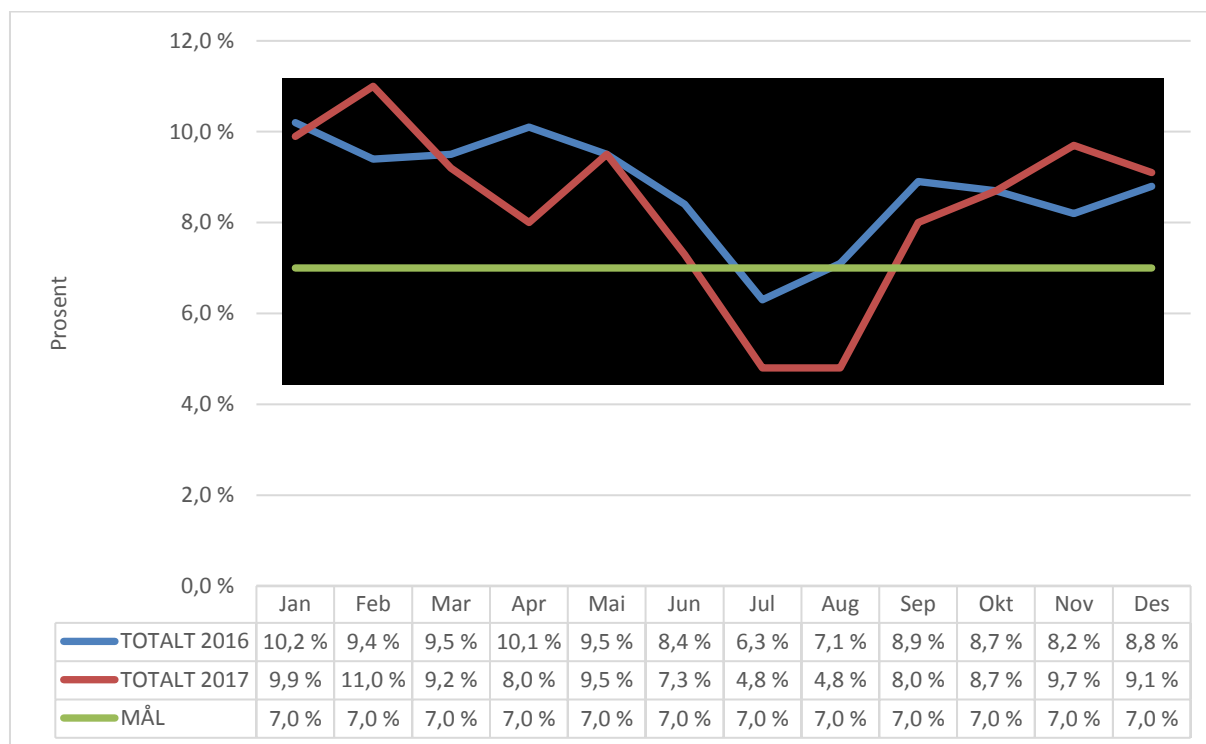
- Gjennomsnittlig fravær 1. januar – 31. desember 2016: **8,8 %**
- Gjennomsnittlig fravær 1. januar – 31. desember 2017: **8,3 %**

1. juni 2017 ble Fauske Eiendom KF tilbakeført til Fauske kommune. Sykefraværstallene for Fauske Eiendom KF er derfor inkludert i statistikken for 2016 og fram til 1. juni 2017. Fra og med 1. juni 2017 er tallene en del av Fauske kommune sin statistikk.

Kurvene følger samme generelle utviklingstrekk for begge år, med noen unntak. Som vanlig preges vinterhalvåret av høyest fravær, med en kraftig reduksjon i sommermånedene. Spesielt i april og august ser vi en reduksjon i sykefraværet på hhv. 2,1 % og 2,3 % i forhold til 2016.

Langtidsfraværet er økt med 0,3 %. Korttidsfraværet er redusert med 0,8 % og er dermed hovedårsaken til den totale nedgangen. Dette er motsatt av utviklingen fra 2015–2016, hvor langtidsfraværet var hovedårsaken til nedgangen i sykefraværet.

Figur 4 – Utvikling sykefravær 2016 vs. 2017

Endring på de ulike samhandlingsområdene:

	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>Endring</u>
• Helse og omsorg:	11,0 %	8,4 %	- 2,6 %
• Oppvekst og kultur:	7,2 %	8,3 %	+ 1,1 %
• Rådmannens stab:	3,4 %	8,3 %	+ 4,9 %
• Eiendom, plan og samfunnsutvikling	8,5 %	8,7 %	+ 0,2 %

Helse og omsorg kan vise til en positiv utvikling sammenlignet med året før. Både Oppvekst og kultur, Rådmannens stab og Eiendom, plan og samfunnsutvikling har hatt en oppgang i sitt sykefravær. Helse og omsorg er den største sektoren med tanke på antall ansatte, noe som medfører at vi får en positiv utvikling i sykefraværet med en reduksjon totalt på 0,5 %.

1.8 Internkontrolltiltak for å sikre betryggende kontroll

Kommuneloven § 23.2 omhandler rådmannens internkontroll. Det fremkommer der at rådmannen skal se til at virksomheten er gjenstand for ”betryggende kontroll”, uten at dette er konkretisert eller operasjonalisert fra lovgiver eller departement.

Risikovurderinger er et svært viktig grunnlag for forbedringsarbeid og kontrolltiltak. Vurdering av risiko utføres og dokumenteres på ulike nivåer og i ulike dokumenter i kommunen, men er ikke helhetlig utformet. Rådmannen vurderer at det fortsatt er et behov for et mer helhetlig grep og ytterligere formaliseringer.

Dagens IKT-systemer gir muligheter til å begrense tilganger og loggføre endringer på en god måte, både knyttet til personalmessige forhold, effektivering av økonomiske forpliktelser og i saksbehandling.

Fauske kommune har implementert et kvalitets- og styringsverktøy kalt Risk Manager. Her har kommunen felles dokumentsamling og avvikssystem. Alle ansatte, både fast ansatte og midlertidig ansatte har tilgang til dette.

I dokumentsamlingen ligger til enhver tid siste oppdaterte og gjeldende rutiner, prosedyrer og skjema for kommunen. Det er også linket opp til aktuelt lovverk. Hver enhet har sitt område som er gjeldende for underliggende avdelinger. Servicefunksjoner som servicetorg, personal og lønn, innkjøp og IKT og sikkerhet har fellesfunksjoner som gjelder for hele kommunen.

Avvikssystemet er elektronisk. Ansatte har sin profil tilknyttet sitt arbeidssted hvor de kan melde avvik på HMS, tjenestekvaliteten, forbedringsforslag, informasjonssikkerhet og intern varsling. Avviket sendes direkte til nærmeste leder for behandling. Nærmeste leder blir varslet om avviket via e-post med en tidsfrist for lukking. Melder kan følge avviket hele tiden så fremt det ikke er meldt anonymt, og vil få en e-post når avviket er lukket.

2 Resultatvurdering samhandlingsområder

Tabellen nedenfor viser netto forbruk per samhandlingsområde i 2016.

Tabell 23 – Netto forbruk per samhandlingsområde 2017 (tall i hele tusen)

	Regnskap2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Politisk	8 996	10 038	10 042	-1 041	-1 046
Administrasjon	28 445	28 751	30 454	-306	-2 009
Eiendom, plan og samfunnsutvikling	51 400	52 960	51 669	-1 560	-269
Oppvekst og kultur	222 655	221 844	221 212	811	1 443
Helse og omsorg	245 109	236 962	231 727	8 148	13 382
Sum	556 605	550 555	545 103	6 051	11 502

2.1 Oppvekst og kultur

Tabell 24 – Netto forbruk 2017 for Oppvekst og kultur (tall i hele tusen)

	Regnskap	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Skole	126 043	123 616	120 111	2 427	5 932
Barnehage	59 326	60 605	61 306	-1 279	-1 979
Barn og familie	19 843	20 111	21 854	-268	-2 011
Kultur	16 153	16 505	16 896	-352	-743
Oppvekst og kultur Felles	1 289	1 008	1 046	282	244
Sum	222 655	221 844	221 212	811	1 443

Samhandlingsområdet oppvekst og kultur hadde i 2017 et nettobudsjett på 221,8 mill. kr og et regnskap på 222,6 mill. kr. Det gir et merforbruk på 0,8 mill. kr, som utgjør 0,36 % av regulert nettobudsjett. For 2016 viste det endelige regnskapet for området et merforbruk på 5,5 mill. kr, som utgjorde 2,62 % av nettobudsjettet.

Samlet sett utgjør resultatet for 2017 et lite avvik fra regulert budsjett og det er en positiv endring fra resultatet i 2016. Hvis en går nærmere inn i tallene for den enkelte enhet og den enkelte avdeling, ser en at utgiftene totalt sett har vært 12,1 mill. kr høyere enn budsjettet, men at dette er kompensert nesten fullt ut ved at også inntektene er 11,3 mill. kr høyere enn budsjettet har som forutsetning. Grunnene til dette er flere og beskrives nærmere under hver enhet.

På utgiftssiden er det hovedsakelig vikarutgifter, annen lønn og kjøp som inngår i kommunal tjenesteproduksjon som står for utgiftsøkningen. På inntektssiden er det knyttet større inntekter til refusjon av syke- og fødselspenger, overføringsinntekter, statstilskudd og bruk av fondsmidler.

Noen av utgiftsøkningene og inntektsøkningene henger naturlig sammen, som f.eks bruk av variable lønnsmidler til helsetjenester og undervisning av enslige, mindreårige flyktninger sett opp mot økte overføringsinntekter. Dette gjenspeiler en del av de årlige variasjonene i det tjenestetilbudet området leverer og som det kan være vanskelig å budsjettere forutsigbart for.

Sykefraværet for hele samhandlingsområdet har gjennomsnittlig i perioden 2017 vært på 8,1 %. Av dette utgjør korttidsfraværet 3,7 % og langtidsfraværet 4,4 %. At langtidsfraværet utgjør over halvparten av det totale fraværet gjør det vanskelig å nå målet om 7 % i gjennomsnitt for området. Korttidsfraværet har det normale omfang en kan forvente i enheter som hele tiden er i kontakt med mennesker og derav utsatt for smitte.

2.1.1 Skole

Enhet skole har et merforbruk på 2,4 mill. kr i forhold til regulert budsjett i 2017. Dette skyldes økte utgifter knyttet til både fastlønn, vikarbruk, sosiale utgifter og kjøp av varer og tjenester. Ved gjennomgang av regnskapet ser man at det ved budsjettering for 2017 ikke har vært avsatt tilstrekkelige lønnsmidler til alle faste stillinger. Merforbruk knyttet til vikar skyldes også ansatte på videreutdanning med rett til reduksjon i stilling på 37,5 %, ekstraordinære tiltak knyttet til enkeltbarn/klasser, ressurser knyttet til tidlig innsats og vikarinleie ved sykefravær. Merforbruket knyttet til vikar for ansatte på videreutdanning og for tidlig innsats, er det knyttet økte inntekter til. Det foreligger også et merforbruk på kjøp som erstatter og inngår i kommunal tjenesteproduksjon. Merforbruket er i hovedsak knyttet til betaling for skoleplass for fosterhjemsplasserte barn, økte husleieutgifter i forhold til budsjett, økte utgifter knyttet til skoleskys, en økning i lisensutgiftene, økte utgifter til opplæring/kurs/stipend og merforbruk på bøker, inventar og utstyr.

Det foreligger også en merinntekt knyttet til skole, og disse inntektene er i hovedsak knyttet til øke refusjoner av sykepenger, økte inntekter knyttet til brukerbetaling, refusjoner og bruk av fondsmidler. En andel av økte refusjoner samt bruk av fond gjelder inntekter knyttet til voksenopplæring, midler avsatt til tidlig innsats og lærere på videreutdanning, som ikke var budsjettert i tilstrekkelig grad.

Nye krav til lærerens kompetanse etter år 2025 har ført til at kommunene må iverksette tiltak knyttet til videreutdanning av lærere over flere år, for å imøtekomme de nye kravene. Staten bidrar med størstedelen av finansieringen knyttet til denne videreutdanningen, men på samme tid må kommunene bidra med sin andel. Dette er utgifter vi tidligere ikke har tatt inn i våre budsjett, og som gir utslag på regnskapet. Dersom man velger å ikke videreutdanne lærere et år, vil det bety en forskyvning av utgiftene til årene etter. Staten har varslet at de bidrar med finansiering frem til 2025, og det kan ikke forventes en videreføring etter den tid.

I forhold til tiltak vedtatt i budsjett 2017 ble det levert egen sak knyttet til leirskoleopphold.

Gjennomsnittlig sykefravær i skole er 8,2 % både i 2016 til 2017.

2.1.2 Barnehage

Enhet barnehage hadde i 2017 et mindreforbruk på 1,3 mill. kr i forhold til regulert budsjett. Barnehagene har mindreforbruk på fast lønn som i all hovedsak skyldes sykefravær. Dette

mindreforbruket gjenspeiles i et merforbruk på vikarlønn, men samlet sett har barnehagene vist god budsjettdisiplin og etterlevd innkjøpsstoppen høsten 2017. Regnskapet viser dermed et mindreforbruk på lønn inkl. refusjoner samlet sett. Det er også et mindreforbruk på kjøp av varer og tjenester som også må sees i sammenheng med innkjøpsstoppen.

For fellesområdet er det et mindreforbruk på tilskudd til private barnehager på 0,8 mill. kr. Tilskuddet skal dekke både barnehagenes driftsutgifter og behov for ekstra ressurs for barn med rett til spesialpedagogisk hjelp. Det er vanskelig å forutsi utgiftene knyttet til barn med rett til spesialpedagogisk hjelp fra år til år, og utgiftene til spesialpedagogisk hjelp viste et mindreforbruk i 2017.

Barnehagene hadde to tiltak i budsjett 2017:

- Erikstad barnehage skulle inn i Erikstad skole per 01.08.2017. Denne prosessen har tatt noe mer tid og skal etter planen være gjennomført rundt årsskiftet 2018/2019.
- Nedleggelse av Valnesfjord barnehage avdeling Kosmo ble gjennomført som planlagt.

Sykefraværet vinteren 2017 var spesielt høyt, men normaliserte seg utover våren. I det systematiske sykefraværarbeidet er det gjennomført ulike tiltak i barnehagene som tilbud om fysisk aktivitet/fellestrening, og sosiale arrangement. I tillegg er nærværsgiver og Nav arbeidslivssenter brukt på systemnivå og for individuell tilrettelegging i enkeltsaker. Alle barnehager er bedt om å følge opp kravene i seniorplanen med utviklingssamtaler. Til slutt er det verdt å nevne at alle styrere og pedagogiske ledere har deltatt i et KS-finansiert prosjekt om endringsledelse som avsluttes våren 2018. Prosjektet har vært spesielt viktig med tanke på involvering av ansatte ved implementering av ny rammeplan for barnehagene. En implementeringsprosess av denne typen krever godt lederskap slik at endringer kan tas inn i hverdagen på en positiv måte og at det ikke skaper uheldige konsekvenser.

2.1.3 Barne- og familieenheten

Regnskapet for 2017 viser at barne- og familieenheten hadde et mindreforbruk på 0,27 mill. kr. Nedgangen skyldes hovedsakelig mindre aktivitet knyttet til flyktninger og enslige mindreårige flyktninger, og budsjettet for 2017 er i løpet av året nedregulert i takt med avtakende aktivitet og inntekts- og utgiftsstrøm.

Mindreforbruk på fast lønn knytter seg til vakanser i fagspesifikke stillinger som ikke er mulig å leie vikarer inn i i løpet av året pga. stillingens krav til utdannelse. Vikarutgifter har en nedgang fra 2016 som skyldes nedleggelse av mottak samt at innleie av pedagogisk personell til opprettelse av klasser på voksenpedagogisk senter tidligere ble regnskapsført her. En stor utgiftspost i barne- og familieenheten er introduksjonslønn til bosatte flyktninger og tallene avhenger av hvor mange som til enhver tid følger introduksjonsprogrammet. Regnskapet for 2017 viser et merforbruk på denne posten. Økt bemanning på barnevernet knyttet til kraftig økning i antall meldinger bidrar også til merforbruk.

Overføringsinntekter er lavere enn budsjettet, men dette oppveies av økt statstilskudd. De store svingningene på begge postene skyldes avviklingen av mottakene som har foregått etter at budsjettet for 2017 ble vedtatt samt årlige endringer i antall mottatte flyktninger.

Driftssituasjonen i 2016 var krevende slik det er rapportert i tidligere årsmelding, og ettervirkningene av denne har hatt påvirkning på resultatet og styringen av budsjettet også for

2017. Inntekts- og utgiftstrømmen har ikke vært sammenfallende i tid og dette har gjort det krevende å få et regnskap i balanse.

10 % stilling som fysioterapeut har stått vakant i perioden, og tiltak i budsjett 2017 er således gjennomført for enheten.

Sykefraværet i enheten har gjennomsnittlig i 2016 vært 8,1 %. Korttidsfraværet utgjør her 3,8 % og langtidsfraværet 4,3 %. Dette er sammenfallende med tallene for hele området og det er andelen langtidsfravær som gjør det vanskelig å oppnå kommunens mål på 7 %.

2.1.4 Kultur

Regnskapet for enhet kultur viser et mindreforbruk på 0,35 mill. kr. Dette er spesielt positivt tatt i betraktning at Fauskebadet var stengt på grunn av vedlikehold i store deler av 2017. Sulitjelma Bad ble åpnet på høsten og en del av etableringsutgiftene ble tatt over driftsbudsjettet.

Tiltak i 2017 er gjennomført i henhold til budsjettvedtaket, ved at tilskudd til lysløyper er gjeninnført og det ble ansatt i en 50 % prosjektlederstilling for ny festival i Fauske (Gata).

Enhetens målsetting for sykefravær er 2,5 %. Sykefraværet har i 2017 gjennomsnittlig vært 6,7 %. Korttidsfraværet utgjør 3,2 % og langtidsfraværet 3,5 %.

2.2 Helse og omsorg

Tabell 25 – Netto forbruk 2017 for Helse og omsorg (tall i hele tusen)

	Regnskap	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Samhandling	768	485	485	283	283
Helse og omsorg felles	8 264	12 860	8 690	-4 596	-426
Institusjon	82 063	77 768	80 791	4 294	1 272
Hjemmetjenesten	89 312	84 735	81 813	4 577	7 499
Fauske storkjøkken	3 232	2 793	2 908	439	324
Helse	38 298	36 705	38 042	1 593	256
Nav	23 172	21 615	18 998	1 557	4 174
Sum	245 109	236 962	231 727	8 148	13 382

Regnskapsresultatet for samhandlingsområdet Helse og omsorg tilsier et merforbruk på 8,1 mill. kr i forhold til regulert budsjett. Årsakene til merforbruket er økt bruk av personell i enhetene institusjon og hjemmebaserte tjenester samt et betydelig merforbruk i økonomisk sosialhjelp ved NAV.

Hovedårsaken til merforbruket innenfor pleie og omsorg er en betydelig manglende kapasitet i de hjemmebaserte tjenestene. Manglende kapasitet i de hjemmebaserte tjenestene gir

dårligere utvikling og fall i fysisk og kognitivt funksjonsnivå hos mottakere i tjenestene. Dette har to vesentlige konsekvenser. For det første vil behovet for tjenester til hjemmeboende øke unødige mye. Dette medfører økt behov for kompetent arbeidskraft i hjemmetjenestene. Tilgangen på tilstrekkelig kompetent arbeidskraft er svært liten, spesielt for midlertidig arbeid. Liten tilgang på kompetent arbeidskraft øker dermed behovet for å bruke bemanningsbyrå. Bemanningsbyrå er vesentlig dyrere enn å bruke egne ansatte. For det andre vil fallende funksjonsnivå hos brukere øke behovet for institusjonsplasser. Økt press på institusjonsplasser vil på sin side igjen øke behovet for kompetent arbeidskraft og institusjonsplasser. Per tiden drifter vi flere institusjonsplasser enn hva vi har arbeidskraft til. Dette gir en svært vanskelig og lite forutsigbar driftssituasjon der vi tvinges til dyrere og presumptivt kvalitativt dårligere løsninger enn det vi ønsker å levere. Pleiefaktoren ved de ulike avdelingene ligger 10 %–30 % lavere enn hva som anses nasjonalt som en rimelig pleiefaktor. Disse forholdene gir høyere utgifter på bruk av variabel og tilfeldig arbeidskraft enn hva som er nødvendig og ønskelig.

Situasjonen med vedvarende merforbruk og en vanskelig og lite forutsigbar driftssituasjon kan ikke løses uten omfattende endringer i prioriteringer, tjenestesammensetning, oppfølging, planlegging og drift. Samhandlingsområdet vil utarbeidet forslag til endringer i tjenestesammensetning, oppfølgings-, planleggings-, og driftsressurser.

2.2.1 Samhandling

Samhandling angir direkte utgifter brukt i forbindelse med overliggerdøgn på sykehus. Det er brukt 140 000 kroner mindre i 2017 enn 2016. Fauske kommune har en relativt høy andel av overliggerdøgn.

2.2.2 Helse og omsorg felles

Helse og omsorg felles er fellesutgifter som ikke kan knyttes direkte til en enhet. Området har et mindreforbruk på 4,6 mill. kr. Mindreforbruket er brukt til å dekke inn andre utgifter i samhandlingsområdet. Prosjekter og utviklingsarbeid er utsatt på ubestemt tid. Oppfølging av politiske vedtak og gjennomføring av planarbeid blir dermed forsinket. Dette gjelder bl.a. implementering av velferdsteknologi og planlegging av ny bygningsmasse.

2.2.3 Institusjon

Enhet institusjon har et merforbruk på 4,3 mill. kr i forhold til regulert budsjett. Merforbruket har i hovedsak tre årsaker; manglende samsvar mellom finansiering og kapasitet, hurtige og omfattende endringer i krav om tjenesteleveranser i forbindelse med samhandlingsreformen og til sist en lite egnet bygningsmasse tilpasset dagens krav til drift og tjenester.

Institusjon drifter i dag med en pleiefaktor som er lavere enn det som anses som en god og tilstrekkelig pleiefaktor. Særlig gjelder dette demensomsorgen og deler av den mer avanserte og intensive somatiske virksomheten. Lav grunnbemanning innebærer økte utgifter i variabel lønn og økt bruk av midlertidig arbeidskraft med liten grad av tilstrekkelig kompetanse. Særlig gjelder dette ved både planlagt og tilfeldig fravær. Den lave tilgangen på kvalifisert

arbeidskraft medfører utstrakt bruk av vikarbyrå, noe som gir en betydelig lavere pleiefaktor per brukte krone. Det er i dag ikke samsvar mellom kapasitet (antall plasser) og verken finansiering eller tilgangen på kvalifisert personell.

Sykehusene i Norge har i dag krav om å redusere liggetiden opp mot 40 %. Den reduserte liggetiden på sykehuset innebærer to vesentlige endringer for pleie og omsorg i Fauske kommune. For det første er pasienter som defineres som utskrivningsklare ikke ferdig behandlet. Behandlingen ferdigstilles i kommunehelsetjenesten. Fauske kommune er per dags dato ikke bemannet i sine institusjoner til å ferdigbehandle pasienter fra sykehuset. Dette medfører ytterligere behov for innleie, og da særlig kompetanseintensiv arbeidskraft fra bemanningsbyrå. For det andre vil pasienter som tidligere dro direkte til eget hjem kreve økte tjenester fra hjemmetjenestene. Når hjemmetjenestene ikke har kapasitet til å håndtere situasjonen vil behovet for langtidsplasser i institusjon øke unødige mye. Særlig gjelder dette pasienter innenfor diagnoseområdene alderspsykiatri, fremskreden demens med atferdsproblematikk knyttet til uro, angst, utagering og vold, kols, diabetes og avansert sårbehandling.

For det tredje fyller ikke dagens bygningsmasse på Helsetunet kravene til arealer og bygningsmessige funksjoner for å støtte opp om forsvarlig og effektiv pasientbehandling. Bygningsmassens dårlige og uhensiktsmessige utforming medfører økt bruk av personell for å kunne ivareta pasienter på en faglig forsvarlig og god måte.

Sykefraværet ved enhet institusjon har falt fra 12,3 % i 2016 til 9,3 % i 2017.

2.2.4 Hjemmetjenesten

Hjemmebaserte tjenester har et merforbruk på 4,6 mill. kr i forhold til regulert budsjett. Kravet om produksjon, dvs. antall vedtakstimer og kapasitet tilsvarer en ubalanse på ca. 11 årsverk. I tillegg kommer økte krav til kapasitet på korttids- og rehabiliteringsavdelingen tilsvarende 3 til 4 årsverk. Det vil si at det er ubalanse mellom tildelte ressurser og forventninger til leveranse i de hjemmebaserte tjenestene. Ubalansen kommer til uttrykk i merforbruket.

Det er et betydelig effektiviseringspotensial i de hjemmebaserte tjenestene, men det impliserer bruk av administrative ressurser som ikke er tilgjengelig per dags dato. Dette har også forsinket implementering av tiltak i budsjett 2017 som gjelder omorganisering og nye arbeidsformer. Situasjonen for de hjemmebaserte tjenestene er i vesentlig grad lik situasjonen innenfor institusjonsområdet med tanke på manglende og ustabil tilgang på kvalifisert arbeidskraft.

Driftssituasjonen ved korttids-/rehabiliteringsavdelingen er under stort press. Avdelingen fungerer i dag mer som bufferavdeling mellom de hjemmebaserte tjenestene og varig institusjonsplassering. Dette innebærer at den i mindre og mindre grad oppfyller sin tenkte funksjon spesielt rettet mot pasienter som skrives ut fra sykehuset, opptrening og tilfriskning av innbyggerne. Avdelingen mister stadig mer av sin opprinnelige funksjon. Dette gir en suboptimal drift og mindre heldig ressursutnyttelse.

Tiltak i budsjett 2017 som er implementert fullt ut er etablering eldrehelsetjeneste, som er blitt svært godt mottatt av brukerne. Det samme gjelder hverdagsrehabilitering som er

implementert i samarbeid med enhet helse, og gir gode resultater. Inntektssikring av statlige refusjoner er gjennomført med godt resultat.

Samlet gjennomsnittlig sykefravær i enheten er redusert med 5 %, fra 14,8 % i 2016 til 9,8 % i 2017. Vi vil fortsatt ha fokus på dette området av HMS-arbeidet.

2.2.5 Helse

Når man ser på totalen er det i all hovedsak legetjenestene i enhet helse som bidrar til merforbruket på 1,6 mill. kr i forhold til regulert budsjett for 2017.

Bakgrunnen for dette er i hovedsak:

- Lege i svangerskapspermisjon med vikar fra byrå.
- Sykmeldinger på legekantor med vikar fra byrå.
- Innleie fra byrå for å ivareta tilsyn på sykehjem på bakgrunn av sykefravær.
- Spesialisering av allmennleger i sykehusår.
- Ekstra turnuslege pålagt av fylkesmannen.
- Ekstra hjelpepersonell som en konsekvens av ekstra turnuslege.
- Økning av utgifter til lisenser.

Det har vært en økning i utgifter ved kjøp av tjenester utenfor kommunen fra fylkeskommunen og staten. Dette er for eksempel tilknytning til nødnett, overgrepsmottak i Bodø og Bodø legevakt.

Enhet helse har hatt en vekst i antall ansatte både hos fysioterapi, ergoterapi og legekantor. Alle disse benytter programvarer som er lisensdrevet, noe som gjør at disse utgiftene har økt i 2017.

Årsverksøkningen er en opprustning av forebyggende aktiviteter og rehabiliteringstjenestene både på institusjon og i hjemmetjenesten. Vi ser allerede tydelig at tiltakene har god effekt i bedring av befolkningens behov for pleie og omsorgstjenester og generelle helse og funksjonsnivå. Alle tiltak i budsjett 2017 er gjennomført.

Sykefraværet i enhet helse ligger jevnt på rundt 5 %. Det er stort sett innen legetjenesten og legevakt som er kritiske tjenester at det leies inn vikar uansett type fravær. De andre tjenestene dekker stort sett opp for hverandre ved korttidsfravær.

2.2.6 NAV

Etter en positiv utvikling med reduksjon i sosialhjelpsutbetalingene og færre mottakere fra 2015 til 2016, har trenden snudd i 2017. Enhetens merforbruk i 2017 forklares i hovedsak med økte overføringsutgifter (sosialhjelpsutbetalinger). De største negative avvikene er knyttet til økte utgifter til husleie og strøm, supplerende livsopphold, livsopphold og midlertidig bolig.

Enhetens gjennomgang viser en økning på 45 personer og familier med behov for økonomisk støtte ved årets slutt. I tillegg kommer en økning med 36 flere barn som lever i familier med behov for økonomisk bistand.

Konkret viser resultatgjennomgang for 2017 at endringer i inngangsvilkår for statlig bostøtte og høyere husleie i kommunalt og privat leiemarked førte til kraftig økning i behov for bistand til husleiedekning eller supplerende stønad. Gjennomgangen viser også en kraftig økning i behovet for midlertidig bolig. Blant unge under 30 år økte behovet mest, noe som er svært bekymringsfullt.

Kommunenes livsoppholdsnorm lå i 2017 8 % over statens veiledede sats og førte til at flere fylte inngangsvilkårene for økonomisk støtte. En høyere sats øker omfanget av sosialhjelp i samfunnet og grupper som tidligere ikke fikk økonomisk stønad kvalifiserer nå til bistand.

Gjennomgangen viser også at en økende del av befolkningen har fått økonomiske problemer bl.a. med stor forbruksgjeld. Flere barnefamilier fikk også økonomiske problemer i 2017.

Hovedutfordringen er lav eller ingen inntekt både for enslige og familier. Løsningen i de fleste tilfeller er arbeid eller utdanning. Enheten har kontinuerlig behov for flere arbeidsutøvingsplasser. Språkerfardigheter for bosatte flyktninger er en stor utfordring med tanke på formidling til arbeid.

Samlet sett førte disse endringstrekkene til en kraftig økning i behovet for sosialhjelp.

NAV hadde to tiltak i budsjettet for 2017:

- Bemanning er økt med ett årsverk i 2017.
- Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere er innført, men det er behov for tilretteleggingsmuligheter.

Enhetens sykefravær er på ca. 6 % i 2017.

2.3 Eiendom, plan og samfunnsutvikling

Tabell 26 – Netto forbruk 2017 for Eiendom, plan og samfunnsutvikling (tall i hele tusen)

	Regnskap	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Vei og gatelys	8 118	8 734	8 017	-616	101
Fauske kommunale eiendommer	37 197	37 001	36 151	196	1 046
Plan og utvikling	6 085	7 225	7 501	-1 140	-1 416
Sum	51 400	52 960	51 669	-1 560	-269

Året 2017 har vært preget av at Fauske Eiendom KF ble besluttet nedlagt og overført som kommunal enhet inn i Fauske kommune 01.06.2017. Den nye enheten ble navngitt Fauske kommunale eiendommer. Som en konsekvens av dette ble det vedtatt opprettet et nytt samhandlingsområde, Eiendom, plan og samfunnsutvikling, der enhetene Plan, Fauske kommunale eiendommer samt VVA inngår. Samhandlingsområdet hadde i 2017 et mindreforbruk på 1,6 mill. kr i forhold til regulert budsjett.

Ved nedleggelsen av Fauske Eiendom KF viste avviklingsregnskapet et merforbruk på ca. 2,8 mill. kr. I hovedsak hadde dette merforbruket sitt opphav i periodiske skjevheter mellom inntekter og utgifter, f.eks. fakturering av strømudgifter etc. I tillegg ble det satt i verk tiltak for å ta inn det foreløpige merforbruket. Innkjøpsstoppen som ble gjort høst 2017, innvirket lite på dette resultatet i og med at det var satt i verk tiltak allerede. Som et resultat av dette ble det til slutt et merforbruk på kun 0,2 mill. kr. Samlet sett for samhandlingsområdet Eiendom, plan og samfunnsutvikling er det utført god økonomistyring, og alle ansatte har vært bevisst på de føringer som har vært lagt for å oppnå et resultat i balanse.

Når det gjelder vikarutgifter har det vært et merforbruk knyttet til Fauske Eiendom KF/Fauske kommunale eiendommer. Noe er knyttet til et relativt høyt sykefravær, men hovedsaken har vært at de tidligere planlagte arealeffektiviseringer ikke har kommet til utførelse, og det er blitt ca. 2000 m² mer å rengjøre i og med at Vestmyra skole er kommet i drift. I dette ligger det også en del mer innleie av areal til voksenopplæring og innleie av personell til renhold av legevakta. Det er dog tatt grep slik at utviklingen var sterkt degressiv siste halve året.

Sykefraværet er beskrevet nærmere under hver enkelt enhet.

2.3.1 Fauske kommunale eiendommer

Da budsjett for 2017 ble vedtatt gjaldt dette for Fauske Eiendom KF. Dette budsjettet ble så overført til kommunens budsjett da eiendomsselskapet ble nedlagt. Fauske kommunale eiendommer hadde et merforbruk på 0,2 mill. kr ved årsslutt.

Enheten har merforbruk på vikarutgifter og dette er i hovedsak knyttet til renhold. Dette skyldes delvis at det ble leid inn bygg der det ikke var ansatt renholdere, og renholdere måtte da leies inn. I tillegg har det i perioder vært stort sykefravær, spesielt for bygg der det drives pleie, skole og barnehager.

Det er merutgifter når det gjelder husleie bl.a. som følge av økt mottak av flyktninger, men dette har en motpost i økte husleieinntekter.

Det har vært et svært varierende sykefravær i enheten for 2017, med en topp i september på nærmere 16 % sykefravær. Det ble da tatt grep, og ved utgangen av året var sykefraværet nede på 5,3 %. Gjennomsnittet for 2017 var 8,9 % mens for 2016 var det på 7,9 %, altså en økning på 1 %. Dette er for høyt, og sykefraværet er hele tiden et fokusområde for avdelingslederne i enheten.

2.3.2 Plan og utvikling

Enhet plan og utvikling hadde i 2017 et mindreforbruk i forhold til regulert budsjett på 1,1 mill. kr. Mindreforbruket skyldes i all hovedsak økte inntekter, samt at det ikke innleies vikar ved sykefravær. Driften er ikke endret fra 2016 til 2017. En arealplanlegger gikk av med pensjon i mai 2017, men denne ble erstattet med en nyansettelse høsten 2017. Driften ved enheten har forløpt som normalt, og enheten har full bemanning. I tillegg til de fast ansatte har enheten en prosjektmedarbeider der lønnsutgiftene dekkes over næringsfondet. Prosjektstillingen skulle avsluttes i juli 2017, men den er blitt forlenget frem til juni 2018. Prosjektstillingen har som

oppdrag å rette opp i uklare eiendomsgrenser/-forhold. Ved oppstart var det ca. 1300 saker, i dag er man kommet ned i underkant av 800 saker.

Sykefraværet for 2016 samlet var på 3 %, men for 2017 er det på 5,2 %. Økningen skyldes noe høyere korttidsfravær enn tidligere. I 2016 var korttidsfraværet på 1,6 %, men i 2017 var det på 3,2 %. Langtidsfraværet har økt fra 1,7 % til 2 %.

2.3.3 Vei og gatelyst

Mindreforbruket på vei og gatelyst utgjør 0,6 mill. kr i forhold til regulert budsjett, og skyldes i hovedsak at innkjøpsstopp ble innført tidlig på året. Som en konsekvens av innkjøpsstoppen ble det kun utført helt nødvendig veivedlikehold for å sikre framkommelighet.

Vei og gatelyst hadde i 2017 totalt 2,85 stillinger. Sykefraværet innenfor veiområdet var i 2016 14,7 % mens i 2017 var fraværet 8,9 %. Totalt innenfor vei, vann og avløp er det totalt 17 ansatte, og fraværet i 2016 var 9,3 %. I 2017 var fraværet 9,6 %. Det noe høye sykefraværet skyldes i hovedsak langtidsfravær. Korttidsfraværet i 2016 og 2017 var henholdsvis 0,4 % og 0,2 %.

2.4 Øvrige områder

Tabell 27 – Netto forbruk 2017 for Politikk og Rådmannens stab (tall i hele tusen)

	Regnskap	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Politikk	8 996	10 038	10 042	-1 041	-1 046
Rådmann stab	28 445	28 751	30 454	-306	-2 009
Sum	37 441	38 789	40 496	-1 347	-3 054

2.4.1 Politikk

Politisk virksomhet hadde for regnskapsåret 2017 et mindreforbruk på 1,0 mill. kr. Mindreforbruket er i hovedsak knyttet til lavere utbetaling av godtgjørelser, tapt arbeidsfortjeneste og pensjon.

2.4.2 Rådmannens stab

Rådmannens stab hadde i 2017 et mindreforbruk på 0,3 mill. kr. På utgiftssiden var det et merforbruk på fast lønn, dette skyldes i hovedsak at budsjettet ble nedregulert for mye i forbindelse med økonomimelding 2/2017. Dette er kompensert med lavere utgifter til kjøp av varer og tjenester samt merinntekter på sykepenge og overføringsinntekter.